

Maranathakerk zondag 25 juni 2017 - Markus 7: 31 – 37

Verkondiging

Lieve mensen, gemeente van Jezus Christus,

We lezen de genezing van een doofstomme of preciezer, zoals de tekst zegt: een dove, die gebrekkig sprak. Kunnen en mogen spreken is voor het menselijk leven en samenleven van wezenlijk belang. Want juist de taal van het gesproken woord is wat ons het sterkst onderscheid van alle andere schepsels, Wij zijn in staat te communiceren niet enkel door middel van tekens, gebaren, geluiden, maar vooral met woorden, met taal. Maar mensen leren pas spreken als er tegen hen gesproken wordt en als zij dat kunnen horen. Horen en spreken, de dialoog, de communicatie in woorden, is wezenlijk voor het menselijk bestaan. Huub Oosterhuis dichtte eens - het staat in lied 981

Zolang de mensen woorden spreken
Zolang wij voor elkaar bestaan
Zolang zult Gij ons niet ontbreken
Wij danken U in Jezus' Naam

Doof zijn, doof worden is dan ook afschuwelijk. Je komt min of meer buiten het leven en samenleven te staan. Veel ouderen in onze omgeving krijgen daar aan den lijve mee te maken. En daar gaan we vaak wat achteloos mee om en aan voorbij. Zo van: dat hoort nu eenmaal bij het ouder worden. Gelukkig staat de techniek niet stil en worden de gehoorapparaten steeds beter en fijner en maken het mogelijk dat mensen toch kunnen horen en er daardoor ook bij blijven horen te midden van mensen.

Ook voor helemaal doven zijn er steeds meer mogelijkheden om toch met anderen te communiceren en zo deel te hebben aan de menselijke contacten en de samenleving. Gebarentaal en liplezen zijn voor hen belangrijke hulpmiddelen.

Want doof worden betekent toch vaak een breuk in je leven. Het contact van één op één gaat nog wel, maar in gezelschappen wordt het contact moeilijk. Je voelt je eenzaam te midden van mensen en je vervreemdt van het contact met mensen om je heen. Je voelt je buitengesloten ten aanzien van de gemeenschap en opgesloten in jezelf. Je mist het levende contact van het gesprek met elkaar. Meer en meer ga je leven in je eigen wereld. En dat wordt alleen nog maar erger als je ook nauwelijks of helemaal niet kunt spreken. Dan worden de mogelijkheden voor het menselijk contact wel erg miniem.

Dat geldt evenzeer - en misschien nog wel meer, omdat er geen technische hulpmiddelen voorhanden zijn - dat geldt evenzeer een heel andere doofheid en stomheid, waar veel mensen aan lijden: om het bijbels te benoemen: het horende doof zijn en sprekende stom zijn.

Horende doof zijn is bijbels: doof zijn voor wat we niet willen of kunnen horen; is niet luisteren naar de stem van ons geweten, niet luisteren naar de stem van God, niet luisteren naar de stemmen van de mensen om ons heen.

Mensen in eenzaamheid, mensen in ziekte, angst en pijn, mensen in nood en ellende schreeuwen vaak luidkeels hun nood uit tegenover andere mensen, maar hebben toch het gevoel dat de ander niet hoort wat ze werkelijk zeggen, dat ze niet echt luisteren. Ze hebben het gevoel dat ze bij mensen geen gehoor vinden voor hun nood, ze hebben het gevoel dat mensen doof zijn voor hun angst en ellende, dat mensen hun oren sluiten voor hun verdriet en eenzaamheid.

En waarom? omdat ze niet willen horen? Omdat ze vinden dat dat hun leventje verstoord? Of, omdat ze niet weten hoe zij daarmee om moeten gaan? Omdat het hen zelf beangstigt?

De nood, het verdriet de ellende en angst van de ander maakt mensen soms ook stom: sprakeloos: ze weten niets te zeggen van verbijstering of ze zeggen niets uit onverschilligheid. Ze horen niet werkelijk wat de ander zegt. Of het maakt dat mensen 'gebrekkig gaan praten' Dat wil zeggen: ze praten over de angst en ellende van anderen heen met nietszeggende woorden of dooddoeners. Of ze praten gewoon voorbij aan de gevoelens en het verdriet van anderen. Ze omzeilen de boel en geven geen stem aan wat de angst en de nood van de ander werkelijk in hen losmaakt. Heel wat gepraat in dat soort situaties is dan ook volstrekt nietszeggend.

Omgekeerd kunnen mensen in nood en ellende ook doof en stom zijn. Ze kunnen zich zo in hun angst en nood, in hun verdriet en ellende opsluiten, dat zij zich volledig afsluiten voor de mensen en de wereld om hen heen. Dat ze niets meer horen, niets meer willen horen van wat de ander zegt. Dat ze sprakeloos staan tegen hun stomme lot.

Maar ook in heel gewone relaties is die figuurlijke doofheid en stomheid aan de orde van de dag. Mensen luisteren vaak niet meer werkelijk naar elkaar en mensen praten niet werkelijk meer met elkaar. Mensen zijn vaak teveel bezig met zichzelf om werkelijk geïnteresseerd te zijn in de ander en open te staan voor de ander. Hoeveel mensen leven niet als doven en stommen met elkaar ondanks alle gepraat, geklets, gezwets, gebabbel.

Waar het werkelijk om gaat, houden mensen vaak voor zich. En voor waar het een ander werkelijk om gaat houden mensen zich vaak doof. Hoeveel mensen spelen geen stommetje met elkaar? Hoeveel gesprekken lijken niet op een dialoog tussen twee doven?

Zo sluiten mensen zich voor elkaar af en sluiten mensen zich op in zichzelf. Zo vervreemden mensen van elkaar en ook van zichzelf, want werkelijk mens word je pas in relatie, in contact, in dialoog, in communicatie met andere mensen. Werkelijk mens wordt je pas door medemens te zijn en het horen en spreken speelt daarin een heel belangrijke rol.

Over het ontbreken daarvan: over doofheid en stomheid gaat het in het verhaal van vandaag. Het verhaal van de genezing van de doofstomme in de Dekapolis, een streek buiten, ten Noorden van Israël.

We moeten ons niet blind staren op het wonder van de genezing. Anders zijn we ook nog ziende blind. Het gaat evenmin om een medische verhandeling, waar we nog wat mee kunnen in onze dagen. Jezus wijst niet voor niets alle aandacht voor het wonder af.

Een en ander geschiedt ook: **apart, weg van de menigte**. Als we enkel bij het wonder blijven hangen, worden we alleen maar sprakeloos van verwondering of bewondering en heeft het ons niets te zeggen. Wordt het nietszeggend. We moeten goed **horen** wat het verhaal ons te **zeggen** heeft.

In het verhaal ontmoeten twee werelden elkaar, waartussen een wereld van verschil ligt. De wereld van de doofstomme en de wereld van Jezus. De wereld van de doofstomme mens hebben we net getekend in het horende doof en sprekende stom zijn. Maar je kunt dit er nog aan toevoegen: **het horende doof zijn voor de andere mens en de nietszeggendheid van veel gepraat heeft voor de bijbel ook alles te maken met het doof zijn voor de stem van het geweten en met het doof zijn voor de stem van God**. Want juist de stem van het geweten, de stem van God wijst ons mensen op elkaar, ja op elkaar aan om elkaar tot zegen te zijn.

En de vraag van het horende doof zijn is of wij wel willen horen naar dat spreken van het geweten en van God. Want juist dat spreken van God – zijn Woord – die ons geweten vult met een besef van goed en kwaad, van recht en onrecht, van wat menselijk is en wat niet.

Hoor Israël, neem de geboden nauwlettend in acht, dan zal het u goed gaan hoor Israël, de Heer onze God is één, Gij zult de Heer uw God liefhebben...Zo hoorden wij vanuit Deuteronomium. Het geloof in God begint met het horen, het luisteren. Pas als je hoort naar de stem van God, kun je daaraan gehoor geven in spreken en handelen. Pas als je gehoord hebt wat goed en wat kwaad is, wat recht en onrecht is, kun je

daarover spreken en daarnaar handelen. Het moet je eerst aangezegd worden. Het horen van Gods woord van liefde vrede en recht maakt mensen tot verantwoordelijke mensen: mensen die in woord en daad antwoord geven op het woord van God, gehoorgeven op wat zij van Gods wege gehoord hebben.

En zo is het ook in relatie tussen mensen. Pas wanneer mensen werkelijk naar elkaar horen, luisteren, wat de ander te zeggen heeft, ontstaat er werkelijk contact en kunnen zij elkaar tot hulp zijn, komen mensen en de ander tot zichzelf.

Niet voor niets is het uitgangspunt van het pastoraat, waar de handboeken bij voortduring op hameren: luisteren, luisteren, en nog eens luisteren. Ook in de psychiatrie, psychotherapie en verdere hulpverlening is luisteren naar, het horen van de ander één van de belangrijkste middelen om mensen te behandelen. Doordat de ander werkelijk naar hen hoort, luistert, gaan mensen ook zichzelf verstaan, komen mensen tot zichzelf. Als mensen het gevoel hebben: eindelijk wordt er werkelijk naar mij geluisterd, hoort de ander wat ik zeg, is dat reeds het begin van de genezing. Mensen voelen zich eindelijk serieus genomen en aanvaard. En dat is om als mens te kunnen functioneren van het grootste belang.

Maar nu eerst terug naar het verhaal. In het heidense Dekapolis, - Jezus is buiten Israël !- hoort men naar andere stemmen, de stemmen van de Baäls, van de afgoden van geld en bezit, de afgoden van macht en kracht. En die spreken andere taal dan de taal van God, andere taal dan de taal van liefde vrede en recht, andere taal dan de taal van de dialoog. Daar in de Dekapolis heerst niet de dialoog, maar de monoloog van macht en de taal van kracht en geweld.

In die wereld breekt Jezus binnen, want het Heil dat Hij brengt is niet enkel voor Israël bestemd, maar voor alle volkeren, ook voor de mensen in de Dekapolis. In die wereld breekt Jezus in. Hij breekt de boel open. De stomme en sprakeloze berusting. De stomme en sprakeloze agressiviteit. De geslotenheid van hun doofheid voor de stem van God, voor de stem van liefde vrede en recht , ja dat alles breekt hij open.

Want Hij wil ook hen bij het Verbond van God met mensen betrekken. Hij wil hen ontvankelijk maken voor de stem van God, die mensen op elkaar aanwijst als broeders en zusters, als medemensen, die elkaar tot hulp zijn. Hij wil hen de taal van liefde vrede en recht laten horen en leren spreken, opdat ook zij daaruit daadwerkelijk en metterdaad gaan leven en samenleven.

Dat is aan de orde in de genezing van de doofstomme. De doofstomme uit de Dekapolis staat voor de mensenwereld buiten Israël. Jezus trekt zich ook hun lot aan. En wil hen de stem van God laten horen.

In Jezus zelf horen wij die stem van God. Hij is zijn sprekende evenbeeld. Hij wil mensen bevrijden uit doofheid en stomheid, die mensen van elkaar vervreemd en tegenover elkaar doet staan. Hij wil mensen bevrijden tot verantwoordelijke mensen, die gehoor,/antwoord geven op de roepstem van God. Hij wil mensen bevrijden tot mensen, die hun geweten laten spreken bij wat ze doen en laten.

In Jezus ontmoeten we de mens, die niet doof is voor de mensen om hem heen, maar die de roep van mensen in nood en verdriet, en de schreeuw in angst en ellende hoort. Hij is de mens die daartegenover niet sprakeloos en met stomheid geslagen blijft staan en niets doet. Nee Hij is de mens die werkelijk luistert naar mensen en op hun angst, verdriet en ellende ingaat door de zaken bij hun naam te noemen en er tegen te strijden. Tussen zijn woorden en daden zit geen verschil.

Dat kun je zien aan de drastische manier waarop Jezus de doofstomme behandelt. Hij begint bij de oren, want het geloof begint bij het horen. Pas daarna kun je leren spreken, gehoor geven, antwoorden, in gesprek gaan. In Jezus raakt het levende Woord van God de doofstomme aan: hij hoort en kan gehoor geven. Bij deze handelingen kijkt Jezus naar de hemel en zucht diep. Hij blaast hem als het ware de Geest in. De Geest die het hart van mensen open maakt voor de Woorden van God als woorden voor het leven. En dan kan hij weer spreken en leven. Want hij hoort de woorden van God over zijn bestemming als mens.

Hij is weer mens geworden, medemens die de ander kan horen, die tot de ander kan spreken. Hij is bevrijd uit zijn vervreemding, verlost uit zijn beslotenheid.

Het enige woord dat Jezus hier spreekt is Aramees: Effata, dat wil zeggen: Open je. Dat is de kern van wat Jezus van mensen vraagt: openheid en ontvankelijkheid naar God en naar mensen toe. Jezus brengt dat bij de genezing als het ware zelf in de praktijk in zijn aandacht voor de doofstomme. Hij wil tot hem doordringen en blijft niet aan de buitenkant staan en in oppervlakkigheid steken. Hij gaat open in op de ander. En door zijn eigen openheid en ontvankelijkheid, breekt Hij de ander open.

Zo komen er een aantal zaken vanuit dit verhaal op ons af: In de eerste plaats de vraag: hoe open en ontvankelijk zijn wij eigenlijk voor het Woord van God, voor de roepstem die ons bij onze menselijke roeping roept en voor de stem die ons geweten vult.?

Hoe open en ontvankelijk zijn wij? voor de taal van de dialoog, de taal van liefde, vrede en recht in een wereld waarin de taal van de monoloog, de taal van Ik en Ik en nog eens IK de boventoon voert.

Hoe open en ontvankelijk zijn wij? Of zijn wij horende doof en sprekende stom?

Het tweede is hoe open en ontvankelijk zijn wij eigenlijk naar de mensen om ons heen? Luisteren wij werkelijk naar elkaar en spreken wij werkelijk met elkaar? Of leven wij langs elkaar heen als horende doven en als sprekende stommen?

Jezus roept ook ons vandaag toe: Effata! Open je!

Daarbij mogen wij geloven dat in Jezus God openstaat en ontvankelijk is voor ons. Ook dat leert het verhaal van vandaag. God hoort ons en blijft zijn Woord tot ons spreken. Hij blijft ons roepen: Hoor mens, wees een mens, mijn mens.

Amen.

Lied lied 534 *Hij die blinden weer liet zien*